

ШЫН

СОВЕТ ЭВИДЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1960 ч.

ФЕВРАЛЬ

10

СРЕДА

№ 33 (4518).

Өртөө 20 көп.

ТЫВАНЫҢ МАЛЧЫННАРЫ! Малды хур кыш ажыраары—бистиң шуптувустуң алдарлыг херээвис.

Чаңгыс-даа баш мал хоратпас дээш колхозтарның болгаш совхозтарның ажил-ишчи бүрүзү, бүгү чон күженишкениниг ажилдаар уjurлуг!

Ажыл-херекти чаа сорулгаларның деңгелинге дүүштүр тургузар

«Амгы үениң байдалында партия пропаганданың сорулгаларының дугайында» СЭКП ТК-ның доктаалы бүгү-ле культура-чырымдыктын албан черлериниң ажылын амдырал-биле, коммунист тургузушкунун практиказы-биле сырый холбаштырырын негеп турар. Доктаалда айтып турары болза, «Аас болгаш парлагла пропагандазының тодаргай база угландышкыныг чоруу ам-даа четпес бооп артышсаң, ол колдуу-ла эреңгей, чүгле чырымдыкчы шынарлыг болуп, нинти кыйгырыл-биле болгаш лозуннар-биле кызыгаарлаттынып, чидиг, улус массаның сеткини йиктирип турар айтырыглардан хоорук бооп турар».

Көдээге пропаганда болгаш агитас-массалаг ажылдыг эзулуг төптери болур хөй-хөй культура-чырымдыктын албан черлериниң ажылын бистиң областа чогуу-на база шак ыччаар тургустунган дээрзин шуут чугаалаар херек.

Бо талазы-биле чамдык чижектерни көрүп болур. Сүт-Хөл районуң клубтарында, районуң Культура бажымында, библиотекаларында эртен чылын чоруттуггай массалаг хижектериниң, коммунисттик лекцияларын, кылган беседаларын, көргүскен концерттериниң салып алып болза черле эвез. Тускай культура бригадалары база организастан тургулаан. Чижээ, эртен чылын районга лекция, беседалары, лектелериниң безин 1800 катап чоруткан. 1260 хире номчулгаларын кылган. Баштай болзаарга мнза ажыл черле хайчышкыныг ышкаш сагындырар. Ыччалажок район эртен чымы алган хүлээлгелериниң чаңгызын-даа күүстезин болгай. Моон ап көдрге, районуң культура-чырымдыктын албан черлери боттарынын ажылын амдыралдан хоорук кылдыр чорудуп, нинти кыйгырыл-биле лозуннар-биле кызыгаарлаттынып турган дээрин тодаргай-дыр. Амгы үеде ол районуң чамдык көдээ клубтарынын, библиотекаларынын одаар мыжы үзүлгөн. Ылангыя «Бора-Тайга», Киров аттыг колхозтарда бо талазы-биле байлаа денди багай. Бо таарымча чок чорук СЭКП райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизин (эргелекчизи эш Дамдык), райүүскемунун культура кидизин (эргелекчизи эш Метке) бичин-даа дүвүретпейн турар.

Бо үстүнде дег таарымча чок чижектер өске-даа районнарның культура-чырымдыктын албан черлериниң ажылында бар дээрзин база чугаала-лаа чорур. Ылангыя Чадаана болгаш Туран хоорайларынын культура бажылары амдылга чедир агитас-массалаг ажылдыг төвү кылдыр тургустунган. Ишти сооп, хиринг болгаш колдуунда-ла кинолар үндүрери-биле, танчылар чорудары-биле кызыгаарлаттынып турар. Ол ышкаш чонун кино халдыралганын талазы-биле ажылда улуг четпестер бар. Чижээ, Чаа-Хөлдүн көжөр кинозу урелгеш, үш ай ажыл үениң иштинде анаа туруп келген. Ыччалаш районуң ыраккы черлерде мал-чынылары ол хире үр үеде, чамдыктары бир чыл киреде кино көрбөй турарын райүүскемунун культура кидизин (эргелекчизи эш Далаа) канчап черле таарымчалыг кылдыр санап турары деп айтырыг чайгаар салды-нын көр-дир.

Култура бажынарын болгаш көдээ клубтары, библиотекаларын, кино үндүр черлерин ажылчы чоннарын культурулг даштанылганын эзулуг төвү болдуруп, ажилчы чоннар оларга утка-шынарлыг солуу лекцияларын дыңдаар, солуу киноларын, шилерин болгаш концерттерин көөр, политиканы, техниканы база чечен чогаалын литературалары-биле танчылар, сонургаан айтырылганын харымаларын алып калабак аргаларын берген турар ужурулг.

Оон-биле холбаштыр областың культура-чырымдыктын албан черлерин үстүнде чугаалаан дег шуптузуун чаңгыс ай багай ажылдап турар деп чугаалаар болза чазыг болур. Чүге дээрге, ажылчы чоннарын ордузунга масса-политиктиг болгаш культура-чырымдыктын ажылдарын ала-борттарына партия организациларынын эзулуг даяныр черлери болу берген культура-чырымдыктын оон-оо албан черлери болгаш оларда боттарынын херези эки билир, алаа ышкыштыр, организацкы, идепкейлик кадарлар бистиң областа бар болгай.

Анаа Чоон-Хемчиктин Сталин аттыг колхозта, Чаа-Хемнин Ильинка-да көдээ клубтары, Чаа-Хөлдүн Ленин аттыг, Чоон-Хемчиктин «Искра-да» көдээ библиотекалары база Би-Хемнин Хадим суурда, Бай-Тайганын Мугур-Аксинда кино үндүр черлерин база оларнын ажылдакчыларын болгаш оон-даа өскелерин хамаарыштырып болур. Ылангыя үстүнде чугаалаанмыс Ильинканың көдээ клубына биле Ленин аттыг колхозта библиотекка боудунуң ажылынга колхоз бүүдүргөзүниң муракчаларынын дуржулгазын непердериниң улуг кичээгейни салып турар. Ыччалажок областың культура эргелекчи ол муракчы албан черлериниң арга дуржулгазын багай непердеп турарын база чугаалаар херек.

СЭКП ТК «Амгы үениң байдалында партия пропаганданың сорулгаларының дугайында» доктаалында ылангыя көдээге агитас-массалаг ажылдыг эзулуг төптери болур культура бажынарын, клубтарын, библиотекаларын, номчулга черлерин болгаш өске-даа культура-чырымдыктын албан черлериниң ажылын экижидеринче улуг кичээгейни салырын чугаалаап айтып турар.

Ыччалажок бисте чамдык партия, совет органдары оларга хүн бүрүнүң кичээгейин салбайн турарлар. Ылангыя СЭКП-нин Сут-Хөл, Өзүр, Танды, Би-Хем районнарынның бюраларына, пленумнарынга болгаш ол райүүскемнарнын хурдалдарына, сессияларынга культура-чырымдыктын албан черлериниң ажылы-биле холбашкан айтырылгаларын көчүрүп лозар чугаалажып турарын база-ла чогуучалыг деп санап болбас. Партия, совет органдар оон-оо албан черлериниң ажылы бедик идеялар, дээштик база чаа сорулгаларының деңгели-биле дүүшкен болгаш үе-үениң шиптирлеп турар айтырыллары-биле сырый холбашкан турду дээш оларнын дугайында доктаалма сагыш салыр хүлээлгелерлер. Чижээ, амгы үеде областың чамдык районнарында мал кыштагалашканын шыгыг дүвүрениг байдалда турар чүге төлөөзе, культура-чырымдыктын албан черлериниң ажылдакчыларының кол кичээгейин олче угаандырган турар ужурулг.

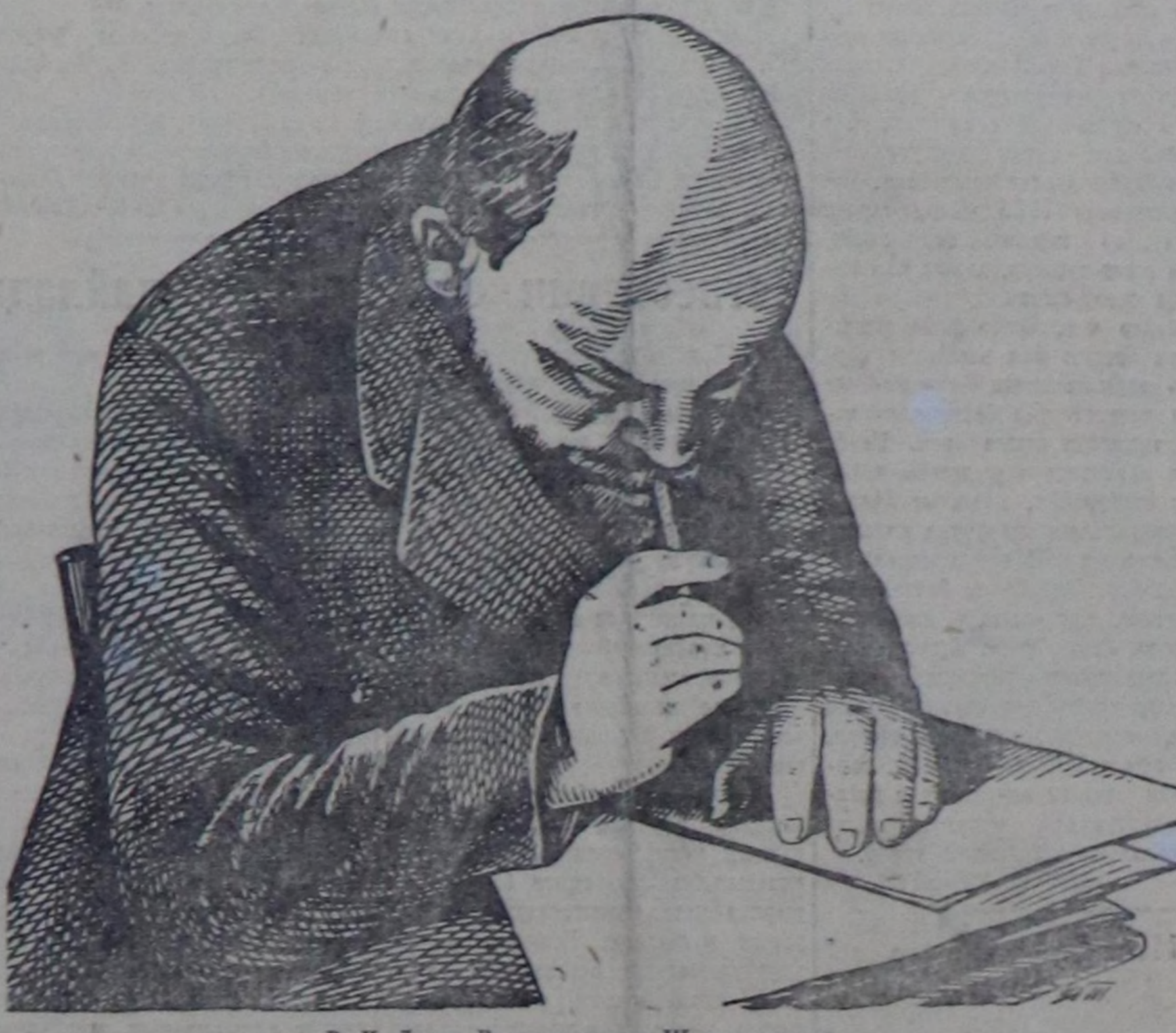
Италияның президентизи Джованни Гронки-биле совет удуртукчуларның чугаалашканы

Февраль 8-те Кремльге совет удуртукчулар биле Итали Республиканың президентизи Джованни Гронкинниң аразында беседа болган. Анаа киришкенер болза: ССРЭ-нин Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилов, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрушев, ССРЭ-нин Даштыкы херектер министри А. А. Громико болгаш өске-даа албан дү-жаалдыг кижилер. Итали тарадан президент-биле кады — Даштыкы херектер министри Джузеппе Пелла болгаш Италияның өске-даа төлээлекчилери анаа олуршканыр. Ажыт-чажыт чок эзу-биле эртен беседаңын үезинде ийи талаалары сонургадып турар улустар аразының айтырылгаларынын талазы-биле боддаларын солукшаннар.

К. Е. Ворошиловтуң алдары дээш эртенги шайлалга

Итали Республиканың президентизи Джованни Гронки февраль 8-те Италияның ачын черинге ССРЭ-нин Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошиловтуң алдары дээш эртенги шайлалга тургускан. К. Е. Ворошилов-биле кады эртенги шайлалгага шилер Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрушев кадыл-биле, Россия Федерациязының Дээди Советиниң Даргазы Н. И. Органов болгаш өскелер-даа чораннар. (СЭТА).

В. И. Ленинниң төрүттүнгө-ле 90 чыл оюнга

В. И. Ленин Коминтернадың III конгрессинде.

В. И. ЛЕНИН МАҢАА ӨӨРЕНИП ЧОРААН

КАЗАНЬ. (СЭТА). Анык Ильичиниң амдырал-чуртталганы-биле болгаш революшчу ажил-чоруду-галы-биле холбашкан черлер хоорайда хөй. 1887 чылдың күзүндө Казань университетинде юридиктиг факультетте студентиз Владимир Ульянов лекцияларга кээп турган. Университетке келгенниң баштайгы хүнеринде эгелеш-ле революшчу хөшүнүг студентилер-биле харылдаан түдүп, студентилериниң революшчу бөлүмүнө бактап турган. Владимир Ульянов 1887 чылдың декабрь 4-те болуп эртен студентилер чымынын идепкейлик киржикчилериниң бирээзи болган.

Владимир Ильичиниң анаа туруп турганы-биле хол-баалыг бүгү-ле чүдүлгелер университет ыдыктыгы-биле кадалаап турар. Мында музей-өргөлге бистиң чурту-вустуң яны-бүрү черлеринде болгаш хөй-хөй даштыкы курганларда му-муң экскурсантылар чоргулаанар. Москвачылар болгаш Ленинградчылар, Харьковчу ажилчылары болгаш Пермьини студентилери, Алтай хоорайлары болгаш көдээ суурларыны ажил-ишчилери, Мордванниң көдээ Якутияны эртендерини университетке болгаш В. И. Ленинниң музей-өргөлгө чораныныг дугайында санал-оола бижир дөңгөргө өөрүшкүдүг демделелерин артырып каан-

нар. Даштыкы кижилериниң санал-оола база-ла ол ышкаш чымыг. Герман Демократтыг Республикадан келген туристер мында деп бижээ: «Эртим совет өңүктөр! Казань университетинде көөр көөр артыг бергендерге улуу-биле өөрүп четтирдис. Мында бүгү-ле чүдүлгелер кончуг салып болду, ан ылангыя В. И. Ленинниң өөргөнгөзүниң болгаш революшчуг ажил-чоруду-галынын дугайында чугаа черле утту-дүрбөс болду».

Кыдат Улус Республикадан келген студентилер Йо Юн-ван болгаш Ли Юн-ван суурлар: «Бистер, Казаньда төртүтү чоран — университетте В. И. Ленинниң өөргөни чоранын аудиторияны көөр аас-кежик-тинг болганымыс кончуг өөрүп тур бис. В. И. Ленинниң чайгышын чок революшчу тура-соруун өөргө-нип алып бис, бистиң чуртувуска социализмни ленинчи эзу-биле тургузар бис» — деп бижэон демделгелериниң адаанга аттарын салганнар.

Европаның улус демократтыг бүгү чурттарынын, АКШ-тын, Франциянын, Норвегиянын, Аргентинаның, Вьетнамның Демократтыг Республикасынын, Грециянын төлөөлери болгаш туристери база мнзаа чорту-лааннар.

ИЛЬЧИНИҢ ТӨРЭЭН ЧУРТУНДА

УЛЬЯНОВСК. (СЭТА). Оожук дүшкен харжыгаштар хоорайның партияны болгаш сеесериктерин, кудумчуларын болгаш шөлдерин шыва алы берген.

«...Волганың шагдан тура кызаалап келген кадры эригтер, чүч харда шимдинген садтар. Очче Стрелецкая, амгы Ульянов кудумчузу угланган. Ол кудумчу-нуң ужунда турар улуг эвес ийи калт мнш бажыче кижилер үзүктөл чок шуужу барып турар. Анаа 1869 чылда Ульяновтарын өг-бүлөсн көжүп келген болгаш Ильичиниң эң-не чаш чоран чыдары (1870 — 1875) эрктен».

Бо хүнерде В. И. Ленинниң музейинде болгаш В. И. Ленинниң Топ музейиниң Ульяновскиде салбы-рынның задырында көрүкчүлөр аажок хөй болуп турар. Улуг хүнерде мнзаа 800 чымы кижилер бар-гылаар. Ульяновскиниң автозаводунун, аар болгаш ховар станоктар заводунун ажылчылары, ОБЛХЭ-нин садгы-кооператив школызының өөреникчилери, Там-бөвтуң башкы институтунун сургуудалары, Герман

Демократтыг Республикадан келген аалчылар болгаш өскелер-даа чөкчөт анаа келгенер.

«...Ильичиниң болун караам-биле көргөн ышкаш болдум, ол улуг болгаш кезе-мөңгөде дириг кижини чырык тураскаалын бөдүмга калагалап чор мей — деп областың ыраккы Николаевск районундан келген агроном эш Комеев үелел дептеринде бижээ».

Ульяновскиниң И. И. Ульянов аттыг башкы исти-тудунуң сургуудаларыга Москва сургуудалары кышкы даштанылга үезинде аалдап келгенер. Москвачылар Ильичини гимназия чыдары эртерген бажымын-га чораннар. Оон соонда анык Ильичиниң өөргөни турганы мурунда гимназия турган бажыга барган-нар, хоорайны хөй салым төгүлүг черлерин, В. И. Ленинниң Топ болгаш Волкал чогууда шөлдерге тураскааларын, Ленинниң адазы — орус улустун чы-рымдыктын талазы-биле шыгараңгай ажилдакчы И. И. Ульяновка тураскаалады көргөннер.

ЧАСКЫ ХОВУ АЖЫЛЫНГА БЕЛЕТКЕЛ „Совет Россия“ колхозта

АРЫГ-БАНЫ. (Телефон-биле). Танды районуң «Совет Россия» колхозунун даргазы эш Турген-оол часкы хову ажылынга белеткелдериниң байдалын редакцияга дыңнаткан.

Артельдин тарылга шөлү бо чылын 1900 гектарга чедир калбар болгаш оон иштинде 1600 гектар нур черин ажылдап киннер. Чазын ажылдап кылза чогуур черлер эртен чылын аңдартыган. Колхозчу та-разымылар тараа культуразының 880 тонна үрезини аргылап үргэн. Оон иштинде кызыл-тас 440 тонна. Картофель үрезини 70 тонна бар, ам 50 тоннамы садып алып.

Часкы хову ажылын кыска хуусаада бедик агротехниктиг байдалга чорударынга мол чүүп болза, көдээ ажил-агый машина-техниказын баш бурунгаар белеткеп алыры болур. Тракторларның болгаш ноюлдаа чеп-чек-херекселдериниң септелгезин февраль 20-де бүрүн доозар дээш кол-хозтук механизаторлары социалистг хүлээлгени алган. Септэзе чогуур 23 сепканы, 140 илирини септеп дооскан болгаш 11 тракторуну, 6 ан-дазыны, 3 лушльинити септээш, дужааган. Ам септээр 7 трактор, 8 андазын, 2 лушльини бар. Оларны графикте көрдүнген хуусаазымыг бетинде доозарын механизаторлар шиптирлеп алган ажилдап турарлар. Механизаторларын септээш, дужааган машина-техниказын хову бригада-зы хову турлагларыңче чоруда берген.

Колхозтун тарылга шөлү үш мезек черде, оларның бирээзинге чаа хо-ву турлаан дерип кылмыр, ийи турлаг белен.

Хову турлагларын сегидер

Чазын-даа, күзүн-даа ховунуң ажил-ишчилериниң бедик бүүдүрү-чүлүг ажылдарында таарымчалыг байдалдарын тургузары чугула. Ындыг турбуже Бай-Тайга районуң Сталин аттыг колхозунуң хову тур-лагларының сегивезин кижн кай-гаар. Колхозтуң бригадаларынын төптөринде ишти чуртталга бажы-нары алдында-ла чурттаар черлер бо-луп турарлар. Ам оларнын замала-рынын шилдери ойбак, печкалары кылдырмаан. Оларнын ишти чугай-латканын келген. Эртен чылын Даштыг-Тейин төп шаңгыла чаң-гыс-даа септелге чоруттумнан бол-гаш анаа улуг скалд тудар дээш план саалын кырында аркан.

Бо чылын хову турлагларын сегидер дугайында чугаа безин чор-байн турар.

И. ДОРЖУ.

Бүгү малды хур кыш ажыраар, четпестерни бүрүн чайладыр

Мал чеми төтчеглээшкнде

Бай-Тайга районуң «Малчын» көдээ ажил-агый артелиниң хойжу-лары малдычаш төлүн менди кам-галап, оларны хур кыш ажыраар дээш кызымаккай ажылдап турар.

Ындыг болза-даа колхозта мал че-минич чедипезинден мал кышта-ладышкынында бергедээшкнн бо-лудуп турар.

Ак-Адыр сынынарын эдектери-ге болгаш Шегетейге сизини чедир белеткеп албаанында колхозта си-генин курлавыры үзүлгөн.

Инда белеткеттинген 25 тонна сизиниң 18 тоннамы кажаала-зынында мал чип төтчеглээш, аркан 7 тоннамы Каргы ашкан чорумал кижилер боттарынын турамы-биле сөөртүп ап, ымай-бөөр дегилеп калаан. Ол ышкаш Каргы-Аксинда киж-суланы кадарган кадарчыны харымсалга чок болганында ону те-ве чип төндүргөн. Колхозтун мал ажылында мындыг берге байдал тур-да-ла колхоз баштаар чери тодаргай хемчек албайн турар. Оон түңгөли-де мал өлүп, хорат турар. Кадарчы Достугу төрөөн 313 хойунуң 220 ху-раганын тургузу азыраар хамаан чок, харын дагже чыгап кадарып турар. № 2 фермада Д. Балды, С. Доржу, Сагаан оларнын кады-дан нинтизи-биле 111 анай чудан

өлгөн. Ол-да фермада кодуур аарыг 18 коданнарга чедир өскүп кала-бан. Ону уутукаар талазы-биле мал амчилери Сортай-оол, Омалаш-оол олар кандыг-даа ажил чорутпайн турар. Кадарчылар А. Балды, Арак-чаа олар нинтизи-биле 15 хойну ис-чок чидирген, а Солдум 15 баш ху-раганын өртүге чидирткен. Мал ка-дарып чорбаан Мадыр-оол хураган-нары кажаалап каап, хоорай ни-рип чоруй бээр аразында 18 баш чаш хураган аштал өлгөн. Бо ду-гайы база кымын-даа дүвүретпейн турар.

Нинтиңиң малын кадарган мал чынынарын амдыралыңче чогуур кичээгей салбайн турар. Чижээ, колхоз төвүндө 90 км черде турар № 1 ферманын турлаанда 16 чурт-талга бажынарын чүгле 5-жиң ажылдап кинрген. Январын баш-тайгы чартымыга чедир анаа солу-нары чедирбөөн, радиоприемник чок, кинону безин хаа көргүтүп турар. Малчыннарга аш-чөм чеди-рип бээр деп колхоз баштаар чери азаашкын кылгандан бээр 2 ай ашкан.

Ыччалза-даа оларнын азаашкы-ны боттанмайн турар.

К. ЧУЛДУМ.

Байдал чаңгыс, а ажил ийи аңгы

Барыш-Хемчик районуң «Ком-сомол 30 чылы» көдээ ажил-агый артелиниң анык хойжуу Саая Бо-пур-оол СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун доктаалын танымаш, 1960 чылда 100 хөй бүрүзүндө 130 хураганын, хөй санымал-на 2,1 кг дукту алырын, кыштан бүгү хойларын менди ажыраарын хүлээ-гөш, колхозтун бүгү хойжуларын социалистг чарыкка кыйгырган. Ам бо хүнерде төрөөн 125 хойнуң хураганын менди алган.

С. Бопур-оол кышкы оларларын тус-тус участоктарга таарыштыр планнап алган, хойларын элчештир олардадып турар. Чаа төрөөн хой-ларын үш хонукта тургузу азыраар. Боудунда бар мал чемпериниң ша-был немерде чөмгерлегени чорудуп турар. Чаш хураганын хойларын тускай узуп алган, немерде чөм бербишаан, хүнөөрөк черлерге тус-

лай кадарар. Кажааларының өл өдөөн экин турар.

Оон-биле бир дөмей байдалдарда турар чамдык хойжуларын ажылы моон өске болуп, нинтиңиң малын-га когаралдыг апаргылаан чүүа бар. Хойжу Чазанын кодананда 1960 чылдың баштайгы айында төрүт-түнгөн 20 ажыг хураганын өлгөн. Ол дөргө хойжунуң харымсалга чо-гуунда, хураганынын ажаалганын баксиратканында болган. Хойжу Оржун-оолдуң кадарып турар 350 баш хойнондан 140 хойнуң күжү арышкан, ам тургузу азыралда кир-ген.

Мал ажылында харымсалга чок 9,8 кижилерин анаа көрүп арттырып турбайн, оларнын ажылынын шы-нары бедикти, чанында эки ажылдап 1,8 турар кижилерден үлөгер ап ашкы 1,6 даарын негезе чогуур.

О. СЮРЮН.

Ырак малчыннарда

Барыш-Хемчик районуң «Боль-шевик» көдээ ажил-агый артели-ниң Барлык өрү турар бөлүк мал-чынынары колхоз төвүндө 60 — 70 километр ырак черлерде турар. Ол малчынарыге колхоз баштаар чери, партия эге организациаы чогуур кичээгейни салып турар. Малчы-нарын чыгаан солунарыни чеди-рип, агитаторлар беседа, номчула-ны чорудуп, малдычаш туруш бай-далын, малчынарын амдырал-чуртталганын үргүлүч хайгаарал кө-рүп турар.

Малчынар СЭКП ТК-ның де-кабрь Пленумунун доктаалын ам-дыралга боттандырар дээш демисе-пишаан, малды кыштан хур ажы-раар, чаш төлүн менди камгалап алып, дук бүүдүренин көндүдир та-лазы-биле тус-тус бедиктен хүлээ-лелерин алган ажилдап турар.

Ырак Даштуу-Тайгада колхозтун сарлымы кадарган эш Биче-оол өчине радиолуг. Ол радио дамчыла-галын хүн бүрү дыңнап алып ар-галыг болган. Эш Биче-оолдун ка-дарып турар бир кодан сарлымын аразында төрүүр сарлык 82. Олар-ныч чаш төлүн бүрүн доруктуруп алып болгаш бүгү сарлыкты кы-штан хур ажыраар дээш малчын кы-

зымаккай ажылдап турар. Шүүлүг-шөмүлдө хойжу эш Сайын-оол бажынында база радиолуг. Ол обла-стың болгаш өске-даа черлерин дам-чылыгдарын дыңнап олурар.

— Мындыг ырак черде чурттап олурган, кайда чүү болуп турарын, ылангыя областың амдыралын дыңнарга магалыг-дыр. Бистиң партиямыстың болгаш чаазаастыг саргы салышкынынга сетки-са-гыш улам хайгынып көр-тир. Ам төрөөн 130 хойнуң хураганын мен-ди алдым, моон сонгаар чаңгыс баш улуг хой-даа, чаш хураган-даа ыш-кымыс дээш ажилдар мен — деп, эш Сайын-оол чугаалаан.

Ол дөңгөзүниң кыштаг бүүр-үзүнде бир бажын, бир өг бар.

Амдылында хорамча болбаан-даа болза чамдык коданнарда, чижээ, Ак-Хемде Суруп, Күске, Дамбаз оларда сизен, сула, дус төнгөн. Мал чемпериниң төне берген чыдаала-ны колхоз баштаар чери чөмпер сөөртүлгезиниң талазы-биле баш худур хемчек албаанында болур. Ырак черде малчынарга мал ажы-лының тускай эртемнигериниң ыш-дааа барып турары четпес.

С. АРАПТАН.

Механизаторлар септелгеде

Чаа-Хөл районуң Ленин аттыг колхозунун инженер-механик эш Мандышпаага уурткан 6 механизаторлары Чаа-Хөл СТС-ге яны-бүрү маркалы 20 тракторларын февраль 3-те чедир септээрлер. Ол ышкаш колхозтун гаражында эш Бавууга уурткан 5 кижн составтыг энео 5 салым трактор андазынарын, «ЗИГ-ЗАГ» деп 63 илирлерини сеп-тээрлер.

Септелгеде трактористер Хуна, Серев-оол, Дамдык-оол, Шаалы, Бал-чыма, Кызыл-оол, Конгар-оол олар кызымаккай ажылдап, ажил норма-зын 120—150 хуу күүседип турар-лар.

С. СОТНАМ.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Коммунистерниң ролун бедидер

Узг-Хем районун «Партиянын ХХ съездин» колхозунда парти...

Колхозтун мыйыстыг бола мал ажылан харылап турар коммуни...

Колхозтун хову ажылынын брига...

Колхозтун хой фермазынын арте...

Инектин өзөш сүт берип турары...

Инектин мал ажылында мынлыг...

Каражалыг болур чоруктан чайлаар

Барым-Хемчик районун «Совет Тываның 5 чымы» колхозунун но...

Бузын бригада бир гектардан үг...

Баштаар чер, бригаданың кежи...

Иезиниң ажылын саалган

Т. АНГЫРАК.

ОРТУМАК ЭРТЕМНИГ КОЛХОЗЧУЛАР

Бай-Тайга районун Шуй ортумак школазын доосканнар колхоз...

Анык кыс Хомушка Эреп өрткөн чылын онгу классты дооскаш...

Ам Хомушка Эрептин кададында 330 көндөн 163 хой төрөөн, өөш...

Он инай колхозтун мал ажылында онгу классты доосканнар...

Школа көлхоз бұдургалган-биле хун бүрдө харылаанын база...

Четпестерни шийтпирлиг чайладыр

Сүт-Хөл районун «Ишкин» колхозу ажыл-агый көргүзүлгери...

тонна өттөн азы 188 муң рубльден котараан.

Колхоз эртен чылын сүт, дүк бұдурериниң болгаш күрүнеге са...

Техниканы колхозтарга саткан соонда Сүт-Хөл СТС колхозтар...

Колхозчуларның саналдарын өзү...

Колхозчуларның саналдарын өзү...

Мурнакчы үлегерни калбартыр

Мыйыстыг бола малды багалайың база хаванары шөлөө одарлап...

хаван эддиниң бот-үнеси барык-ла ийи катан чингези.

Калбак бұдургал дуржулгалары...

Москва областын ХХ партсъезд аттыг колхозунга, Ставрополь край...

Анык уругуң инек саары незинден турак чок болган. Ол 1959 чылда бодунга...

Мыйыстыг бола малды болгаш хаванары ажарының чаа аргалары кажаалар...

Агитаторнуң беседазы

Чаа-Хөл районун «Бурунгаар» колхозунун төп сүт-бараан фермазы...

бодунун колхозунун ээлеп турарын, СЭКП обкомунун болгаш облук...

«Көдөө ажыл-агыйны улам ийиң көгүздөр дугайында» СЭКП ТБ-ның...

Эртен чылын ол ферма сүт саалдамын плавин 13 хуу, күрүнеге сүт...

«Бун-Хем районун «Кызыл талачын» көдөө ажыл-агый артели...

Беседа доостун турда инектер кажа иштине шуштур кирип өгөлөөн.

Сүт саалдамынң талазы-биле областың колхозтарының аразында...

М. НАВАА-САРЫГ, «Шынын» корреспондентизин.

Иези фермага инек саап турда К. Мышкар аңаа дузалалык, инек саарына күзөлдү өөренип турган.

Коммунистиг күш-ажыл бригадаларының эгелээшкини

КУЙБЫШЕВ ОБЛАСТЬ. Куйбышевгиротунтуң №1 эргеле...

Н. Д. Мануйлов бодунун бригадалык ажылды эки органи...

ЧУРУКТА: Н. Д. Мануйловтун бригадазы тулап турар синтетик...

Колхоз акша төлевиринче шилчезен

Току районун «Май 1» көдөө ажыл-агый артели күш-хүвүнүң тө...

Эртен чылын эгезинден бээр колхозтар дугуйларын барык-ла албааннар.

Тарылга белеткел кошкак

Танды районун «Тинлеге» совхозу тракторларын, көдөө ажыл-агыйның өскө-даа...

Совхоз февраль 1-ге чедир 52 тракторлардан чүгле 15-ти, азы аларның 36,5 хууун, 27 трактор андазынларының 9-ун, азы 31-ле хууун, 36 саялкарларын 14-түн, азы 26,7 хууун септеп алган.

Септелгениң хожедап турарының чылдагаанын совхозтун удурунчулары септелге херегалар артын кезектер чедипшезинден болуп турар деп тайылбырларын ордальжып турар.

Совхозка 6 чылын 78 трактористер негетинип турар. Ам ында чүгле 27 трактористер бар. Ындыг турбуже трактористер курулууда чүгле 28 кишини өрөдип турар.

Урезин урарының плавин сан талазы-биле күөсеткен болза даа урезиниң үнүүчел шынары дыка куду. Ылангыя арбай, сула урезинерин эки урезинге орнаас болза, ол хөвээр ажылгаар аргамож.

Колхозтун автомашиналарының үеуени чүгүлө кампаныя ажылдарын барымдаллап тургаш бригадаларга, фермаларга быжыглат турар.

Колхозтарда автомашиналарны чөп ажыглаар

Чаа-Хөл районун колхозтары сөөлүг 3—4 чылдарың дургузуна яны-бүрү маркаларын элөөн хөй автомашиналарын садып алган.

«Найрал» көдөө ажыл-агый артелине 15 чүгү автомашиналары, «ГАЗ-69» деп маркаларын 2 чик машина санаттынып турар.

«Бурунгаар» колхозта 11 автомашиналар санаттынып турар. Оларын иштинден ажыглап чок турар.

Ленин аттыг колхозта яны-бүрү маркаларын 7 автомашиналары бар. Оларын колхоз баштаар чери бедик бұдургулдуг ажылгап турар.

«Найрал» көдөө ажыл-агый артелине 15 чүгү автомашиналары, «ГАЗ-69» деп маркаларын 2 чик машина санаттынып турар.

«Бурунгаар» колхозта 11 автомашиналар санаттынып турар. Оларын иштинден ажыглап чок турар.

«Найрал» көдөө ажыл-агый артелине 15 чүгү автомашиналары, «ГАЗ-69» деп маркаларын 2 чик машина санаттынып турар.

«Найрал» көдөө ажыл-агый артелине 15 чүгү автомашиналары, «ГАЗ-69» деп маркаларын 2 чик машина санаттынып турар.

Т. СЕВЕН.

М. НАВАА-САРЫГ, «Шынын» корреспондентизин.

Редакция ПОЧТАЗЫНДАН

КЫСКАЗЫ-БИЛЕ

«Барлык» совхозтун Кудатура албан черлеринин ажилы сөөгү үеде суларан. Совхозтун Аксы-Барлык суурунун клубунда культура массалыг ажалдар чорувастааи.

Совхозтун мал фермаларында малчынарга кино, концерт көрбөнннден бээр дыка үр үе эркен. Шлагыя Вижитинг-Хая фермазында дыка хөй малчынар эркен чылдык сентябрь айдан эгелдеш, бөгүнге чедир чангыс-лаа узда кино, концерт көрбөн.

Аксы-Барлыкта болгаш Хөндөлде библиотекаларыны олар мыжы уулаген. Бо библиотекалар номчуучулар конференцияны эрттирбей турар. Совхозтун төвүнде библиотекка шүүт чок. Номчуучулар район төвүнүн библиотеканын барып номнар бижидип ап турар.

С. ЗРЕС-ООЛ.

Би-Хем районун Ленин аттыг колхозунун Малиновкада сүт-бараан фермазында кызыл булууну хагдыгандан бээр үш ай ашкан. Фермазын ажалдакчылары боттарынын хостуг шактарын чалгаарынч эртирпир турар.

С. БЮРБЮ.

Тандын «Тывакобальт» комбинатынын Хову-Аксы суурунун тулуг участкасында дыка хөй ажалчынар чурттап турар. Ында Ренин эргелечилеэн удуг клуб бар. Ол клуб эмгы үеде соок болган ужурунда хагдыган.

М. БАГАЙ-ООЛ.

Чаа-Хөл районун Ленин аттыг колхозунун анык колхозчуу Б. Байыр-оол мал чөмөрүнүн сөөртүлгезинге кызымаккай ажалдап турар. Ол шанактыг ийи айт-биле Ак-Хемде малчынарнын 7 кезек черде кыштагыларынче Ак-Даг ховугунда бригадада белеткеттиген зөлдөй болгаш сууаны уузулга чок сөөртүп турар.

М. БАЗЫР-САДЫ.

Хуучу нежигүннер-билэ ажалды экижидер

Бай-Тайга районунун ажалды мурнунда чылдарга деңизерге, сөөлгү үеде элөөн экижээ. 1959 чылда үүрмөктөп садар бараан саарылазыны планын ичинин-биле 109 хуу, ичинин чөмөрүнүн планын 120,5 хуу күүсеткен. Белеткел планы 125,9 хуу күүсеттиген.

Иначала-даа районун ажалдыда четпестер аваш эвес. 1959 чылдын дургузунда кооперацияга чаа кежигүннер кирип алыр талазы-биле райпо баштаар чери чон ортузунга организас-массалыг ажалды кызын чорудуп келгенин түңнелинде чыл планы чүгле 18 хуу күүсеттиген болуп турар, хуу салышкыннын күүсөлдөи планга удуу чүгле 22 хуу болган.

Бо четпестер чүдөн болганга дие, 1959 чылдын дургузунда районун системасына организастыг ажал талазы-биле дөрт инструкторлар халашканында болгаш оларнын чангыс-даа чон ортузунга боттуг ажалдарын, ылаңгыя кооперациянын ажал-дузанын дугайында беседаларын, илеткелдерин чорутпайн келгенинде болду. Бо бүгүнүн түңнелинде, амгы үеде Бай-Тайга районда көдээ ажал-агыйнын тускай эртемнелеринин, башкыларын, эмчилерин болгаш өкө-даа организасталарнын ажалдакчыларынын хөй кезин кооперация кежигүнү эвес болуп турар.

Чижээлээрге, районун саң килдизинде 12 кижи ажалдап турар, оларнын чүгле чангыс хуучу кежигүн.

Кооперацияга чаа кежигүннер кирир ажалды көдээ магазинерин салыкчылары четпес чорудуп келген. Бай-Талда магазин эргелечили эш Маадыр-оол, бүүдүн чылдын дургузунда чүгле чангыс кижи хуучу кежигүнге кириген.

Н. ЧАМБЫЙ-ООЛ.

Мурнакчы малчыннарнын, улегери-биле малдын, продуктулуун бедидер дээш демисежишили! (1959 ЧЫЛДЫН ТҮҢНЭЛДЕРИ)

Областын колхозтарынын мурнакчы саанчылары

(1959 чылдын дургузунда сагган сүдү)

Table with 4 columns: Attary болгаш фамилиялары, Колхозтар, Районнар, I инектен сагган сүдү (кг-биле). Lists names of farmers and their milk production statistics.

Областын колхозтарында сүттүн ниити саалдазынын чыл планынын күүсөлдөзи

Table with 5 columns: Колхозтар, Районнар, планы (тонна-биле), күүсеткени (тонна-биле), күүсеткен хуузу. Shows regional milk production plans and actual results.

Чурунта: Чаа-Хөл районун «Бурунгаар» колхозунун саанчылары — «Чепселенишкенин дужури» тайбынны быжылаарынче болгаш улустар аразына найбарды халымырынче орук» деп, ССРЭ-нин Дээди Советинин сессиязынга эш Н. С. Хрущевтун илеткелин таныкып турары.

Фотогу С. Феонтистовтуу.

Совхозтарнын эң дээрэ саанчылары

(1959 чылдын дургузунда сагган сүдү)

Table with 4 columns: Attary болгаш фамилиялары, Совхозтар, Районнар, I инектен сагган сүдү (кг-биле). Lists names of collective farm workers and their milk production.

1959 чылда 100 хойдан-на эң хөй хураган алган мурнакчы хойжулар

Table with 4 columns: Attary болгаш фамилиялары, Колхозтар, Районнар, Хойжуга быжылаан хой саны. Lists names of farmers and the number of cows they raised.

Эрткен чылын 100 хойдан-на эң хөй хураган алган совхозтарнын эң дээрэ хойжулары

Table with 4 columns: Attary болгаш фамилиялары, Совхозтар, Районнар, Чус хойдан алган хураган саны. Lists names of collective farms and the number of cows raised.

Мурнакчы сүт-бараан фермалары (1959 чылда сагган сүдү)

Table with 4 columns: Фермалар, Колхозтар, Районнар, I инектен сагган сүдү (кг-биле). Lists names of farms and their milk production.

Колхозтарда, совхозтарда малдын продуктулуунун түңнели

Table with 6 columns: Районнар, I инектен сагган сүт (кг-биле), I хойдан алган дүк, Күүсеткен хуузу, II инектен сагган сүт (кг-биле), Күүсеткен хуузу. Shows regional milk production statistics.

1958 чылга деңизерге, 1959 чылда эъткир-сүткүр инек бүрүзүндөн сагган сүттүн медээзи

Table with 4 columns: Районнар, 1959 чылда сагган сүт (кг-биле), 1958 чылда сагган сүт (кг-биле), 1958 чылда деңизерден, 1959 чылда сагган сүттүн хуузу. Shows regional milk production statistics.

Мал продуктуларын күрүнеге садар талазы-биле хулээлгелеринин план күүсөлдөзи

Table with 4 columns: Районнар, Эът, Сүт, Дүк. Shows regional milk production statistics.

КУБАНЫҢ НАЦИОНАЛ МААДЫРЫНГА ТУРАСКААЛГА А. И. МИКОЯНЫҢ ЧЕЧЕК САЛГАНЫ

ГАВАНА. (СЭТА). Февраль 5-тин өртөмдө ССРЭ-нин Министрлер Чокуеуелини Даргазын Бири оралкычы А. И. Микоян Кубанын национал маадры Хосе Мартини тураккалына чечек салган. Чечекти салган соода А. И. Микоян допчу түвө чугаалаан.

А. И. Микоянын чугаалааны болза, Хосе Мартини күзөп, демисежи чоран идеалдары биске чок болгаш бидингир-даа. Бодунуң улуу дөш национал чоразарыныкыны-биле синниккен, улус-биле ханы харылдаалыг болгаш ол дөш амы-тынн берген куба улустуң алдарлыг отлу Хосе Мартини ССРЭ-де билдр. Бодунуң чуртун дагыны кулданыкчылардан хостаарының улуг, чаагы энес сорулгазын чедип айлы дөш коргар, эстир болгаш бергелерге торлур деп чүвө билбес кижиниң үлгер-чижээ ол болуп чорган.

А. И. Микоянын демдегезин болза, Хосе Марти алдарлыг куба революцүларның чагыс эвес салгачыларын кижиктен. Оларның дыка хөй амы-тынн Мартини адын адал чыткан бергенер. Фидель Кастро-ну султат тургаш, оон революцү хөдөлгичинерге кым сенн хавык-шытканы деп айтырарга, ол — Хосе Марти деп харылаан болтай.

Мартини салгачылары улусту тикелерге чедиргеш, ам оон тутун быжы-биле тудуп турар-дыр деп А. И. Микоян чугаалаан.

Хосе Мартинге тураккаалдың чанынга А. И. Микоян биле гаванчылар-нын аразынга хостуг болгаш эп-найыралчы беседалажышыкы эгелен.

А. И. Микоян чанынга турган такси чолаачымындан: «Куба улусу чү дөш демисежи турарыл?» — деп айтырган. Бүгү талалардан: «Быстер хосталга болгаш хамаарышпас чорук дөш демисежи турар бис» деп анза харылаан. «Быстер аграр чаартышыкыны дүрген-не амдыралга бот-тандыры, чүртү индустриализастаары дөш демисежи турар бис» — деп Гавананың бир институтунун студентки Юриң Кабуло немей харылаан. «Иңчаарга анык кубачылар шупту иңчаар бодат турар иш-жакыл?» — деп, А. И. Микоян оон айтырган. «Ийе, ийе — анык-даа, кырган-даа кижилер шуптузу» деп анза ол харылаан.

Куш-культура болгаш спорт

Кызылга дыштанылга хүнү

Эрткен дыштаныр хүнде Енисейиниң он талакы эринге хоорай-ның амыктары ГТО-нун хаак нормазын дужааганнар. 5 км черге шупту 40 ажыг кижилер чаржып үнүпкен. Соалгу кижилер чоруткан соода удатпаанда-ла хаакчыларның баштайгызы кээп эгелей берген. Тыва тудуг трезиниң № 1 тудуг-монтаж эргелелиниң бызаңчызы М. Ширин 5 км чери 23 минутта эрткен, III спортчу разрядты дужааган. Оон соондан маннап келген Т. Сабакни база III разрядты дужааган, ГТО нормазын шупту 37 кижиле дужааган.

«Совет Тываның 5 чылы» стадионга спорттун «Труд» эки-тура нитилелиниң хоккейжилери шенеле оюну ойнааннар. Хүнгүн ийги чартымына стадионга массалыг чунгулаашкын болган. Көзгө ажыл-агый техникумуң III куру-лунуң ветеринария сабырының суругуу Тамара Табуева болгаш облыстың эң дээр гимнастчыларынын бирөөн, бири разрядчы Галина Чашукина олар конькиге фигурлауг көргүзүлгенин чамдык бодуң аргаларын өрөшүн турганы содун болган.

Кызылдын куш-культура бажы-кына спорттун «Труд», «Динамо», «Буревестник» эки-тура нитилел-дериниң хол-бөмбүүвүч командаларынын шенеле оюнары болулаан. Ленин даанта болган массалыг чунгулаашкыга эң-не хөй кижилер киришкен. Ленин дааның бажы-кына хаактыг баткаш, ол-бо таланың дүвүлдөр зөп каап, кыдыр чунгунуң орту үезинде элден белдик трамблинден халып турганын көргө шынап-ла ээирлерге дөмейлежир. Анаа агаарлап, чунгу-лап барганнарга чыгыш чай, кофе болгаш эске-даа чийк чемерни салдыларын эргилеастаан.

Чамдык коллективтер боодалга чаргылаашкын база эрттирилген.

Чурута: ГТО нормазын дужаап тургаш, хаакка маннаарының III спортчу разрядын дужааган, Тыва тудуг трезиниң № 1 тудуг-монтаж эргелелиниң бызаңчызы М. Ширин (солгай таланында), М. Сабакни (он таланында) байыр чедир-чи турары.

Гимнастиканың бири разрядчызы Г. Чашукина конькиге фигурлауг көргүзүтүн бодун хевирин өрө-шин турары.

А. АИР.
Фотолары авторнун.

Капиталдын чурттарында ажил соксадышыкынныг шимчээшкин

АНШ-ТА АҢГЫ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ЧИДИГ ЧӨРҮДДӨЛӨРНИҢ ЧЫЛЫ

1958 чылдың сөөлү айларынын массалыг стачкалары болза, 1959 чылда Американың Каттышкан Штаттары шыва алар калбак ажил соксадышыкынныг шимчээшкиннерин баштайгы медресе болуп деп америк буржуаз парлалга эрткен чылдың мырынай-ла эгезинде билжөө. Иңчангаш шынап-ла, капитализмниң кол чуртуна 1959 чыл болза америк таймдырлаачыларның бодалы-биле алырга, күш-ажыл биле 30 чылдарың үезинин капиталынын аразында чидиг чөрүддөлөр-нин элөөн сагыдырып турар аңгы талазы-биле чөрүддөлөрүн демде-биле эгелен, эрткен болгаш доозула-ган.

Америк тускай сип-медзелер өзү-гаар аларга, 1959 чылдың сөөлүгү оон айларының иштинде АНШ-ка 3.525 ажил соксадышыкынары буртуктеттинген. 1958 чылдың чээр-би айларының иштинде анаа 3.400 болгаш 1957 чылдың ол-ла үезинин иштинде — 3.673 ажил соксадыш-кынары болганын сактып көрөөли-нер. Эске сес-биле чугаалаарга эрткен чылдың ай бүрүзүндө муру-нуку чылдарга бодарга буртуктет-тинген күш-ажыл чөрүддөлөрү ортума-биле ийи катал хөй кылдыр ошаашкан. Эрткен чылдың стачка-ларынын хөй кезин канчаар-да аажок шудуругу болгаш узун характерлиг болган. Эрткен чылдын оон айлары-нын иштинде ажил соксадышыкы-нарының түнелинде 62,5 миллион — мурунуку ийи чылга бодарга дыка хөй ажил хүнери чидиртин-ген.

ЕВРОПА ДИПТЕ АЖЫЛ СОКСАДЫШКЫНЫҢ ТУЛУУШКУННАР

1960 чылдың бугузуңда теле-граф мында деп дынактан: «...Порт-Талботта «Стил компания оф Уэльс» фирманың заводунун муң хире ажилчынары ажилдан үндүрткен алды эштерин ажилга эгидерин чедип алырын орадашты-шаан, ажил соксадышыкынын эгелен». 1959 чылда аңгы ажилчы чоннарың ол сөөлүгү ажил сокса-дышыкыны сан талазы-биле каш дугаар болганы? Великобритания-нын күш-ажыл министрствозу оңу шагда-ла билди ужураат. 1959 чылдың 11 айларының иштинде Англияга 1952 ажил соксадышыкы-нары чоруттуган, аларга 600 ажил муң киши киришкен. Ол ажил сок-садышыкынарының түнелинде беш ажил миллион — 1958 чылдың ынадыг үезинге бодарга бугун чар-тык катал хөй ажил хүнери чидир-тинген деп «Министри оф лей-бор газет» бодунуң тускай үндү-рүгезиниң декабрь номеринге ды-наткан.

хоошун бүзүредиглерден ажилчин аңгы, ажилчы чоннарың калбак массалары элөөн хемчээдиг хостал-ганнар. Бо талазы-биле оларга ам-дыралдың калды-дошкун фактылары дуулаан. Ажил төлөвирин бедидер талазы-биле бугузуруг элөриниң болгаш чазактын карак кызыл ойтала-ашкынынын түнелинде 1958 чылдың иштинде ортумак ажилчин «бүтүлгүч» сактып алыгыч аргазы 8—10 хуу куудулап баткан. Оон-биле кады чазак «бюджетти баланса-ларын» орадаштышаан, социал төлөвирлерге (өт-бүле пособиелери, пенсия болгаш оон-даа эске) акша-ландырышыкын кызырып каапкан.

ган, иңчан Японияны профавиле-дериниң Топ чөвүделиниң планын өзүгаар шаваар халдаашкынарга да-гыжыр, металлистер, демир орукчу-лар, почта болгаш телеграф ажил-дакчылары, башкылар, улутпүрүн химия болгаш эске-даа адырлары-ның ажилчынары киришкен. Март 20-де ажил соксадышыкынын ити-нгилери, хуралдары, чыскаалдары бугу чуртка болуп эркилен; олар-га дөрт миллион ажилчы чоннар киришкенер.

Францида амырлар байдалдарын эки-дерин дөш, боттарының социал чаалап алышыкынары камгалаары дөш ажилчы чоннарың демисе-ли улам күштүгү кытыгып турар апарган. Металлистер, тууг ажил-чынары, демир орук машинистери, кыдымал волокоо фабрикаларының, химия болгаш шил улетпүрүнүң ажилчынары, күрүне албан-хаак-чылары чылдың баштайгы чартымы-нда удуг демиседи чорутканнар. Со-циал страховане фондундан тырт-тышкынарының чамдык кезин солуур болгаш өт-бүлениң пособи-елери бедидер деп шиптириниң ча-зак июньде хүлөп алган. Франци-ның ажилчы чоннары удуг тикел-гелерни чедип алганнар.

Чылдың ийги чарты ажил сок-садышыкынын демиседин улам удуг калбарышыкыны-биле демде-леттинген. Париж метрозуң ажил-дакчылары, металлистер, авиоту-дугулар, электр станциялар ажил-дакчылары, демир орукчулар, бан-кыларын албан-хаакчылары бол-гаш ажилчы чоннарың эске-даа отраттары ажил соксадышыкы-нары дөш ажилчы чоннарың. Эко-номиктиң негеделерини хандыры дөш күрүне албан-хаакчыларынын шимчээшкини канчаар-да аажок массалыг болгаш могаз чок харак-терлиг болган. Язы-бүрү политик-ти уганышыкынарының профави-ледер чыл дүргүзүндө бүгү чуртка «демиседин» беш хүнерин орга-низастаннар, ол хүнер чоруп ту-рар үеде албан-хаакчылар боттары-нын негеделериниң дугайын ити-нгилерге болгаш чыскаалдарга шип-тирли-биле негеп турганнар. Чурт-тун бүгү-ле национал профиттерни кыгырымын өзүгаар миллион хире күрүне албан-хаакчылары 24 шактыг ажил соксадышыкынын де-кабрь 2-де чарлаан.

Бо байдалдарын үезинде Фран-цида амырлар байдалдарын эки-дерин дөш, боттарының социал чаалап алышыкынары камгалаары дөш ажилчы чоннарың демисе-ли улам күштүгү кытыгып турар апарган. Металлистер, тууг ажил-чынары, демир орук машинистери, кыдымал волокоо фабрикаларының, химия болгаш шил улетпүрүнүң ажилчынары, күрүне албан-хаак-чылары чылдың баштайгы чартымы-нда удуг демиседи чорутканнар. Со-циал страховане фондундан тырт-тышкынарының чамдык кезин солуур болгаш өт-бүлениң пособи-елери бедидер деп шиптириниң ча-зак июньде хүлөп алган. Франци-ның ажилчы чоннары удуг тикел-гелерни чедип алганнар.

Чылдың ийги чарты ажил сок-садышыкынын демиседин улам удуг калбарышыкыны-биле демде-леттинген. Париж метрозуң ажил-дакчылары, металлистер, авиоту-дугулар, электр станциялар ажил-дакчылары, демир орукчулар, бан-кыларын албан-хаакчылары бол-гаш ажилчы чоннарың эске-даа отраттары ажил соксадышыкы-нары дөш ажилчы чоннарың. Эко-номиктиң негеделерини хандыры дөш күрүне албан-хаакчыларынын шимчээшкини канчаар-да аажок массалыг болгаш могаз чок харак-терлиг болган. Язы-бүрү политик-ти уганышыкынарының профави-ледер чыл дүргүзүндө бүгү чуртка «демиседин» беш хүнерин орга-низастаннар, ол хүнер чоруп ту-рар үеде албан-хаакчылар боттары-нын негеделериниң дугайын ити-нгилерге болгаш чыскаалдарга шип-тирли-биле негеп турганнар. Чурт-тун бүгү-ле национал профиттерни кыгырымын өзүгаар миллион хире күрүне албан-хаакчылары 24 шактыг ажил соксадышыкынын де-кабрь 2-де чарлаан.

Шудуругу стачкаларын бирөөн болза, 500 муң кан экидиркичле-риниң ажил соксадышыкыны бол-ган. Ажилчынар кан монополияла-рынын оон ийи каттыжышыкынары-биле 116 хүн дүргүзүндө демисе-шенер. Олар барык-ла дөрт ай дүр-гүзүндө демисешкен, тариф хемчээ-лдерин, пенсияларын болгаш пособи-елерин көндүдөр талазы-биле кан хазанарың «шпорежилгезин» чедип алганнар. Буржуаз күрүне ка-питализмтиң монополияларын эрге-ажыл камгалашышаан, бодунуң чур-тун ажилчы чоннары удуг угла-дырган. Ажил соксадышыкынарга удуг кезиче кылдыр ажилчынарга удуг Талт — Мартиниң сурагалыг хоойлу-зун ажылгаан, оон дуузаы-биле кан экидиркичлерин стачканы тур кады соксадышыкына албадан. Мы-чазак ажил соксадышыкынын катал эгелен деп ажилчынарың тода элөрткөн шиптирлиг чорун көргөт, металлургия компаниялары дүжүп беринишкн кылдыр болгаш ажилчынарга төлөп турар ажил төлөвирин, магадылал шаандалдарын, пенсия фондун болгаш пособиелери бедидерине чөшөрөжир ужу-р-ге таварышкан.

Англи улетпүрге болгаш транс-портка күш-ажыл чөрүддөлөрү чү-нүң ужурунда болган дээр дуга-йында айтырыгыны министерство мыт чок эрттирген. Ол дугайын «Тренд» деп буржуаз журнал сөгөп турар. Ажилчынар колдуунда ажил төлө-вирин бедидерин болгаш күш-ажыл-дарын байдалдарын экидидерин чедип ап турганнар. Журналдың саналга-лары-биле алырга, ынадыг негедел-дерин чыл төнтүзүңгө чедир барык-ла чеди миллион аңгы ажилчы чоннар идип үндүргөнөр.

Чылдың ийги чарты ажил сок-садышыкынын демиседин улам удуг калбарышыкыны-биле демде-леттинген. Париж метрозуң ажил-дакчылары, металлистер, авиоту-дугулар, электр станциялар ажил-дакчылары, демир орукчулар, бан-кыларын албан-хаакчылары бол-гаш ажилчы чоннарың эске-даа отраттары ажил соксадышыкы-нары дөш ажилчы чоннарың. Эко-номиктиң негеделерини хандыры дөш күрүне албан-хаакчыларынын шимчээшкини канчаар-да аажок массалыг болгаш могаз чок харак-терлиг болган. Язы-бүрү политик-ти уганышыкынарының профави-ледер чыл дүргүзүндө бүгү чуртка «демиседин» беш хүнерин орга-низастаннар, ол хүнер чоруп ту-рар үеде албан-хаакчылар боттары-нын негеделериниң дугайын ити-нгилерге болгаш чыскаалдарга шип-тирли-биле негеп турганнар. Чурт-тун бүгү-ле национал профиттерни кыгырымын өзүгаар миллион хире күрүне албан-хаакчылары 24 шактыг ажил соксадышыкынын де-кабрь 2-де чарлаан.

Чылдың ийги чарты ажил сок-садышыкынын демиседин улам удуг калбарышыкыны-биле демде-леттинген. Париж метрозуң ажил-дакчылары, металлистер, авиоту-дугулар, электр станциялар ажил-дакчылары, демир орукчулар, бан-кыларын албан-хаакчылары бол-гаш ажилчы чоннарың эске-даа отраттары ажил соксадышыкы-нары дөш ажилчы чоннарың. Эко-номиктиң негеделерини хандыры дөш күрүне албан-хаакчыларынын шимчээшкини канчаар-да аажок массалыг болгаш могаз чок харак-терлиг болган. Язы-бүрү политик-ти уганышыкынарының профави-ледер чыл дүргүзүндө бүгү чуртка «демиседин» беш хүнерин орга-низастаннар, ол хүнер чоруп ту-рар үеде албан-хаакчылар боттары-нын негеделериниң дугайын ити-нгилерге болгаш чыскаалдарга шип-тирли-биле негеп турганнар. Чурт-тун бүгү-ле национал профиттерни кыгырымын өзүгаар миллион хире күрүне албан-хаакчылары 24 шактыг ажил соксадышыкынын де-кабрь 2-де чарлаан.

Амырлардың үч өртөмдө өзү-дези, үндүрүгү оналдазын ачуу-деткени, «артык хондары» акша-дан үндүрүп турганын, ажил чок чорук талазы-биле түр үенч кези-ниг пособиени — бо бүгү америк ажил-инчиликери бугу-ле мурунуку чылдар шыкаш эрткен чылдан база-ла дүвүрөткөн. Ыдыг болза-да 1959 чылдың ажил соксадышыкы-нын тулуушкуннары сөөлүгү чыл-дарынын ажил соксадышыкынары-нга бодарга, дыка чидиг болгаш шуду-ругу болган. Бо болза, АКШ-тын ажилчы чоннарының аңгы талазы-биле медреселин өскендин дуга-йын чугаалап турар. Миллион-миллион америк ажилчынар моно-полистерден өршөт маннаары олар-га херек чок, боттарынын эргелерин олар чүтгө демиседе камгалап ап шыдаар деп чүвени улам тода билди эгелеп туралар.

Англи улетпүрге болгаш транс-портка күш-ажыл чөрүддөлөрү чү-нүң ужурунда болган дээр дуга-йында айтырыгыны министерство мыт чок эрттирген. Ол дугайын «Тренд» деп буржуаз журнал сөгөп турар. Ажилчынар колдуунда ажил төлө-вирин бедидерин болгаш күш-ажыл-дарын байдалдарын экидидерин чедип ап турганнар. Журналдың саналга-лары-биле алырга, ынадыг негедел-дерин чыл төнтүзүңгө чедир барык-ла чеди миллион аңгы ажилчы чоннар идип үндүргөнөр.

Ол медресе негеделерини ханды-рынын Барыш Европаның эске-даа чурттарының миллион-миллион ажил-инчиликери баз чедип алган-нар. Чижээ, Германияның Федеративтиг Республикасының пөс-таазы, даг тымыш болгаш металлургия бугу-дүргүлөрүнүн ажилчынары база ажил соксадышкан. Испанияны, Ирландияны, Данияны, Голландияны, Швецияны, Грецияны, Австралияны ажилчы чоннарының хөй-хөй отраттары ажил сокса-дышыкынарын үндүргүлөп турган. Боринаж хөмүр даш бассейнинде «камналга чок» шахталары хаар дугайында шиптирини күш чок бол-дуурарын чедип алдырын орадашты-шаан, Бельгияга февральда ийи чүс муң ажил кижиле ажил соксадан Италияга бугу чыл дүргүзүндө ажил соксадышыкынын өзиг тулууш-куннар үзүктөл чок болуп келген. Итали профавиледериниң саналга-лары-биле алырга, чеди миллион кижиле ажил төлөвирин бедидерин чедип алдырын орадаштып ажил сокса-станнар. Оон ужурунда Италияга эрткен чылдын Барыш Европа про-летариатының эл удуг демиседин шимчээшкини болган. Ажилчынырга ажил төлөвирин бедидерине чөш-өрөжирине чаа коллективтиг керөөлөр чарар үеде бугузуруг элдерин албадышышаан, миллион хире итали металлистер апрельде бол-гаш майда ийи катал ажил соксе-каны. Ажилчынар шудуругу демисе-де тилгелени чедип алганнар: үр чугаалаашкынарының соода бугу-дүргүлге элери металлистерниң не-геделеринин улуг кезин ханды-ры бөөр ужурга таварышканнар.

Чул-ажыл фронтунга болуш-куннар хөгжүдүлгенин талазы-биле эрткен чыл Францияга эң-не чырыт-кылаңчак болган. Ажил соксадыш-кынарының түнелинде 1959 чыл-дың чүгө баштайгы үш айларынын иштинде анаа 2.456 муң, тодаргай-лаарга 1958 чылдың бугу үезинге болгаш, ийи катал хөй ажил хү-нери чидиртинген.

Бешки республиканың чазанын аазашкынарынга хамаарыштыр

Минчангаш ам бурунгаар көрбү-шаан, АКШ-тың буржуаз парлалга-сы чуртта аңгы демиселиниң улам ынадыг чидигленишкенин база катал чаазы-биле чугаалап турары таварылга эвес. «Каттышкан Штат-тарда күш-ажыл харылдааларында кризис политиктиг кризиске өө берген» деп «Иейн» журнал би-жин турар. Оон муң америк ажилчынар 1960 чылды нефть, химия, пөс-таазы болгаш эл улет-пүрүнү бугузуругуларын экикте-ринин асынга, порттарың пархоз доктар черлеринге болгаш рудник-

Англи улетпүрге болгаш транс-портка күш-ажыл чөрүддөлөрү чү-нүң ужурунда болган дээр дуга-йында айтырыгыны министерство мыт чок эрттирген. Ол дугайын «Тренд» деп буржуаз журнал сөгөп турар. Ажилчынар колдуунда ажил төлө-вирин бедидерин болгаш күш-ажыл-дарын байдалдарын экидидерин чедип ап турганнар. Журналдың саналга-лары-биле алырга, ынадыг негедел-дерин чыл төнтүзүңгө чедир барык-ла чеди миллион аңгы ажилчы чоннар идип үндүргөнөр.

Чул-ажыл фронтунга болуш-куннар хөгжүдүлгенин талазы-биле эрткен чыл Францияга эң-не чырыт-кылаңчак болган. Ажил соксадыш-кынарының түнелинде 1959 чыл-дың чүгө баштайгы үш айларынын иштинде анаа 2.456 муң, тодаргай-лаарга 1958 чылдың бугу үезинге болгаш, ийи катал хөй ажил хү-нери чидиртинген.

Бешки республиканың чазанын аазашкынарынга хамаарыштыр

Чул-ажыл фронтунга болуш-куннар хөгжүдүлгенин талазы-биле эрткен чыл Францияга эң-не чырыт-кылаңчак болган. Ажил соксадыш-кынарының түнелинде 1959 чыл-дың чүгө баштайгы үш айларынын иштинде анаа 2.456 муң, тодаргай-лаарга 1958 чылдың бугу үезинге болгаш, ийи катал хөй ажил хү-нери чидиртинген.

Бешки республиканың чазанын аазашкынарынга хамаарыштыр

СУУР ЧЕМПИОННАРЫ

Февраль 7-де Каа-Хем районуң төвүңгө хаакчыларынын суур маргылдазы болган.

Эр улустун 10 километрге болган чары-жинга 16 кижиле киришкен. Анаа район-дун ыяш ажил-агый чериниң ажилдакчызы Владимир Новиков 47 минута 10 секунд, маңааш бири чери эгелен. Оон соондан

Сары-Сеп ортумак школазынын кижизи-дикчи башкызы Вла-димир Вишняков 1 ми-нута 24 секундта ооздалп келген болгаш ийги чери алган.

Херозженериниң 5 километрге болган маргылдазынга Са-рары-Сеп ортумак шко-ларынын куш-культура башкызы Вера Дмитри-ева тинделгелиг бо-луп, бириги чери эгелен.

Маргылдааның тин-лекчилери Владимир Новиков биле Вера Дмитриева оларга рай-он төвү — Сары-Сеп суурунуң хаак талазы-биле суур чем-пионнары атты тыыс-кан база оларны СЭКП райкомунуң болгаш райкүсөмүңү Хүн-дүлде бижиктери-биле шаңдаан.

ГТО нормазын дужаап турар

Кызыл хоорайнын амыктары ГТО нормазын массалык-биле дужаап турар. Февраль айның баштайгы 5 хонунда ГТО-нун хаак болгаш боодалга нормазын дужаарына 236 кижиле киришкен.

ГТО-нун I чергелиниң хаакка маннаарынын нормазын 215, боодалга нормазын — 108 кижиле дужааган. 14 кижиле ГТО-нун II чергелиниң нормазын дужааган, а 8 кижиле хаакка маннаарынын III, II разрядынын нормазын күөттөкөн.

Г. ГОЛЧАРОВ.

Хоорайның бириги чери дөш элөөн каш хүнерде үргүлчүлөөн школчаларының хол-бөмбүүвүч мар-гылдазы доозулаан.

Солун болгаш чилиг эрткен мар-гылдааның түнелинде команда та-

лазы-биле бириги чери № 2 шко-лары төлөөлери чаалап алганнар. Ол школары оолдар командазы эске чагыс-даа командага утуу-гылааның түнелинде команда та-

баан, а уругларның бириги команда-

зы чүгө № 1 школазын уругла-рына уттурганнар.

Чурута: маргылдаага ийги чер-ин алган, № 2 школазын бириги уруглар командазы.

Фотозу А. Алексеевтин.

Хөл шыдыраа талазы-биле чурттуң бириги чери дээш

ЛЕНИНГРАД. (СЭТА). Ленин-градтын куш-культура бажыныга чурттуң бириги чери дээш хөл шыды-раа маргылдазының чедиг салмы болган. Шупту оон шыдыраа хөлүңе болгаш шыгымы болгаш солун ою-нарының бири түнелдерин дөрт шах эрткенде судья коллегиязына кирип эгелен.

Ленинградтын гроссмейстерлер Тай-манов болгаш Спасский, база Лути-ков (Новосибирск) — Багиров (Ба-ку), Суэтин (Минск) — Крюгус (Новосибирск), Симягин (Москва) — Бронштейн (Москва) оларны ою-нары хайым болуп доозулулаан.

Мастер Ней (Талин) мастер Гур-генуевтиң тилээни. Чедиг салыгда кезикчилерин кол кичээлгенин Смыслов — Петросян оларны ужу-ражышыкыны хаара туткан. 41 кеш-түрүктөгү чемпион чорашан тун соода делелер кезжүүң байдалы элөөн эки болуп турар.

Чедиг салгыны соода гросс-мейстер Петросян 4,5 саныг болгаш бир сонгарлаткан салгымы. Ново-сибирсканын мастери Крюгус чеди салгыдан 4,5 саныг. Москвазын чемпиону Симягин 4 саныг.

Хөл шыдыраа талазы-биле чурттуң бириги чери дээш хоорайның амыктары ГТО нормазын массалык-биле дужаап турар. Февраль айның баштайгы 5 хонунда ГТО-нун хаак болгаш боодалга нормазын дужаарына 236 кижиле киришкен.

ГТО-нун I чергелиниң хаакка маннаарынын нормазын 215, боодалга нормазын — 108 кижиле дужааган. 14 кижиле ГТО-нун II чергелиниң нормазын дужааган, а 8 кижиле хаакка маннаарынын III, II разрядынын нормазын күөттөкөн.

Г. ГОЛЧАРОВ.

Авербах Сахаровту удуп алганнар. Москва облызын төлөөн мастер Шамкович гроссмейстер Корнохой болгаш Либерецка уттур ужурга таварышкан.

Москвазын гроссмейстерлери Смы-

слов болгаш Петросянны оюну уламчылашышаан. 75-ки кештүн соода Смысловтук инцидентке хевээр, иңчалза-даа Петросянны камгалалы база эки болуп турар.

Олимпий оюнарынче совет спортчуларның чорупканы

Москвадан Американың Каттыш-кан Штаттарыңче сески кышкы олимпий оюнарынга кирижи-биле Совет Эвилелиниң хаакчылары бол-гаш конькиге маннаар спортчулар ужудуп үнүпкенер.

Хаак талазы-биле маргылдаага совет спорттун алдарын Алевтина болгаш Павел Колчинер, Николай Гусак болгаш Мария Гусакына, Любовь Баранова, Владимир Кузин, Анатолий Шелюхин, Горький обла-зының колхозчуу Алексей Бузнев болгаш эскелер-даа камгалаар-лар.

Кышкы олимпий оюнарынга конькиге маннаар спортчу херо-женер бир-де дугаар маргылда-жырлар. Совет Эвилелиниң коман-дазында делегей чемпиону Вален-тина Степина, делегей чемпиону чо-раан Тамара Рылова, ол ышкаш

Лидия Скобликова, Елара Гусева, Наталья Донченко олар бар.

Совет Эвилелиниң командазында Москваның, Ленинградтын, Сверд-ловсканың, Горькийниң, Кировтук, Костроманың, Челябинсканың, Ра-занының, Уфаның болгаш эске-даа хоорайларының спортчулары бар.

Скво-Вейгте болуп олимпий оюнарынга кирижи спортчулар-ныне кады совет спортчу төлөөл-рин удуруткучуунуң орадалкымы Е. М. Валуев, олимпий оюнарың комитетинин кезижүүн К. А. Андрианов, ССРЭ-ниң олимпий ко-митетинин даргазының орадалкымы В. М. Чуваров олар база ужулкан-нар.

Кышкы олимпий оюнарынга кирижи эске совет спортчулар фев-раль 12-де чоруурлар.

Редактор К. С. ШОЙГУ.